

Ettepanek riigieelarve kulude vähendamiseks

Lugupeetud Mart Vörklaev!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) peab väga positiivseks, et Vabariigi Valitsus, ministeeriumid ja nende allasutused otsivad maksutulude suurendamise kõrval ka erinevaid võimalusi, kuidas vähendada järgnevate aastate riigieelarve kulusid. Kuna arutlusel olevad kärpekohad ei ole avalikkusele teada ja meedia vahendusel on meieni jõudnud info, et kärpekohti on keeruline leida ja nende maht ei ole riigieelarve kontekstis väga suur, siis pakume omalt pool välja ühe täiendava lahenduse, mis aitab järgmisel aastal kulusid kokku hoida kümnete miljonite eurode ulatuses ning sealt edasi veelgi suuremas mahus.

Teeme ettepaneku vähendada töötajate arvu nendes avaliku sektori organisatsioonides, mis tegelevad poliitika kujundamise, administreerimise, haldamise, toetuste jagamise ja järelevalvega. Eelkõige peame selliste organisatsioonide all silmas keskvalitsuse alla kuuluvaid organisatsioone, näiteks ministeeriumid, erinevad ametid ja inspektsioonid, toetuste jagamisega tegelevad organisatsioonid, ning sotsiaalkindlustusfonde.

Meie ettepaneku kohaselt võiks 2024. aastal vähendada eelpool kirjeldatud avaliku sektori organisatsioonides töötavate inimeste arvu 10 protsendi võrra ning 2025. aastal samuti 10 protsendi võrra. Erandina ei peaks töötajate arvu vähendama sise- ja väliturvalisuse tagamisega seotud organisatsioonides. Samuti ei puuduta ettepanek näiteks meditsiini või haridussektorit ehk siis avalikku teenust pakkuvaid organisatsioone.

Kaubanduskoja esialgse hinnangu kohaselt töötab eelpool kirjeldatud ja puudutatud avaliku sektori organisatsioonides vähemalt 11 000 inimest. Seega kui 2024. ja 2025. aastal vähendada nende organisatsioonide töötajate arvu 10 protsendi võrra, siis esimesel aastal väheneks töötajate arv vähemalt 1100 inimese võrra ning järgneval aastal vähemalt 1000 võrra. Kui eeldada, et nende töötajate keskmine töötasu on vähemalt võrdne Eesti keskmise palgaga, mis Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi kohaselt on 2024. aastal 1950 eurot kuus ja 2025. aastal 2053 eurot, siis ettepaneku elluviimisel väheneksid riigi tööjõukulud järgmisel aastal rohkem kui 30 miljoni euro võrra ning 2025. aastal ca 70 miljoni euro võrra. Kui nende töötajate töötasu on Eesti keskmisest kõrgem, siis osutub kokkuhoid veelgi suuremaks. Ettepaneku elluviimisel väheneksid lisaks tööjõukuludele ilmselt ka muud kulud, mis on seotud koondatavate töökohtadega.

Ettepaneku elluviimine loob head eeldused, et suureneks poliitikakujundamisega tegelevate avaliku sektori organisatsioonide efektiivsus. Töötajate arvu vähenemisel peavad organisatsioonid hoolikamalt kaaluma, milliste tegevustega jätkata ja millistega mitte. Seega motiveerib töötajate arvu vähendamine avaliku sektori organisatsioone tegelema üksnes kõige olulisemate ülesannete täitmisega ning loobuma madalama prioriteetsusega teemadega tegelemisest. Seetõttu eeldame, et töötajate arvu vähenemisega kaasneb ka tööprotsesside optimeerimine ja parem juhtimine. Lisaks võib sellega kaasneda väiksem bürokraatia avaliku sektori organisatsioonides, mille tulemusena võib lõppkokkuvõttes väheneda bürokraatia ka ettevõtete jaoks, mis omakorda loob eeldused ettevõtluse kiiremaks arenguks. Lisaks aitab poliitikakujundamise sektori töötajate arvu vähenemine parandada erasektori võimalusi leida sobivaid töötajaid.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku, et Eesti riik võiks algatada sarnase arutelu ka Brüsselis, et vähendada Euroopa Liidu institutsioonide töötajate arvu. Euroopa Liidu institutsioonide ülalpidamine toimub Euroopa Liidu liikmesriikide, sh Eesti maksumaksjate kaudu ning seega oleks igati mõistlik teatud aja tagant üle vaadata Euroopa Liidu institutsioonide tööprotsessid ja -korraldused, et muuta sedagi protsessi efektiivsemaks. Vabanevat ressursi saaks kasutada Euroopa Liidu prioriteetsete eesmärkide saavutamiseks, näiteks rohe- ja digipöörde elluviimiseks, innovatsiooni toetamiseks ning julgeoleku paremaks tagamiseks.

Ühtlasi tuletame meelde, et Kaubanduskoda ootab endiselt Rahandusministeeriumilt vastuskirja Eesti huvide kaitse teemal Euroopa Liidu algatustes. Oleme sel teemal ilmselt kohtumas oktoobri alguses Rahandusministeeriumi ametnikega, kuid ootame lisaks kohtumisele ka Rahandusministeeriumi kirjalikku vastust oma varasemale pöördumisele. Kuna Kaubanduskoda saatis oma esmase pöördumise juba selle aasta veebruaris, siis loodame, et saame Rahandusministeeriumilt võimalikult kiiresti kirjaliku vastuse oma varasemale pöördumisele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Toomas Luman

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees

Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070